

KENNELESITTELYSSÄ EBER-FORMAS

Toinen vasemmalta on Rakenlev Formas Szuz, joka on D-pentueen emä. Kuvassa myös tyttärensä Dara, Dee ja Dairy. KUVA: ARJA LANKINEN

TAUSTAA

Olen Arja Lankinen ja asun Espoossa. Kasvatan pienuotoisesti pumeja kennelnimellä Eber-Formas. Kotona mieheni ja minun kanssani asuu vielä nuorin tyttäreni Sonja, kaksi vanhempaa tytärtä ovat jo muuttaneet opiskeluiden perässä muualle. Meillä on neljä koiraa, joista kolme pumeja ja yksi isovillakoira. Pumien rinnalla on matkan varrella ollut myös briard ja pari saksanpaimenkoiraa. Olen aina asunut Espoossa, ja koiraharrastus on minulle tullut perintönä tai ehkäpä perinnöllisenä taipumuksena, sillä molemmat vanhempani ovat olleet koirarakkaita ja isäni äiti kasvatti aikoinaan airedalenteriereitä. Lapsuudenkodissani oli parhaimmillaan myös neljä koiraa, kaksi niistä pumeja. Olen ollut monessa mukana vuodesta 1978 alkaen, Pumit ry:tä perustamassa ja sen hallituksessa ym., myös rotujärjestö Unkarinpaimenkoirat ry:n riveissä useammassa luottamustehtävässä. Matkan varrella on sukunimeni muuttunut pariin otteeseen ja joku saattaa tunnistaa minut Arja Kinnusena tai Arja Nyströminä. Pumien kautta olen

tutustunut moneen ihanaan ihmiseen ja saanut sitä kautta myös elinikäisiä ystäviä.

Miten tutustuit pumeihin?

Pumi tuli perheeseemme sattuman kautta. Helmikuussa 1978 esitettiin televisiossa elokuva, joka kertoi tarinan neljän pumiin pentueesta ja mitä niistä tuli isona. Elokuva katsoessa teki pumi lähtemättömän vaikutuksen olemuksellaan ja fiksuudellaan, ja koirakirjoista etsittiin se vähäinen tieto, mitä rodusta oli ennen internetaikaa saatavilla. Samana keväänä kuoli lakelandinterrierimme, ja bongasimme Hesarin sunnuntaiselta Myydään koiria -palstalta pumipentujen myynti-ilmoituksen. Tuo palsta oli silloin suosituin tapa yhdistää koiranpentujen myyjät ja ostajat. Pari viikkoa asia kutkutti mieltämme ja sunnuntaiaamuna isäni sanoi, että nyt soitetaan sinne ja mennään hakemaan pumi. Lehti oli kuitenkin kadonnut ja harmittelimme asiaa, silloin äitini, joka oli ollut vastahakoinen uuden koiran hankinnan suhteen, kaivoi esille irti leikkaamansa ilmoituksen. Veljeni oli

Scipasta Akäs eli Maija, Majasta odotetaan seuraavan Eber-Formas pentueen omää. KUVA: SONJA NYSTRÖM

juuri edellispäivänä myynyt moponsa ja kotona sattui olemaan käteistä rahaakin. Tuolloin ei ollut vielä pankkiautomaatteja olemassa. Lainasimme rahat ja matkasimme Mäntsälän Hirvihaaraan Marjatta Jääskeläisen luokse katsomaan pentuja ja kotimatkalla mukana oli 16 viikkoa vanha pumineiti Kilvan Formas. Veljeni hämmästys oli suuri, kun kotiin tultuaan oli rahat kadonneet ja tilalla hääri koiranpentu, rahat sai veljeni toki takaisin seuraavana päivänä, kun pankit taas olivat auki.

Miksi juuri pumi?

Tuohon on vaikea vastata, useimmat tämän jutun lukijat sen tietävät, mutta miten sen pukea sanoiksi. Pumi on vaan pumi, niin omanlaisensa. Älykäs, nokkela, niin hyvin ihmisen kanssa kommunikoiva, kooltaan sopiva, turkiltaan helpohko ja ulkomuodollaan ihastuttava. Juuri minun maailmaani täydellisesti sopiva koira.

Mikä/mitkä pumit kuvastavat mielestäsi rotua parhaiten?

Ei ole yhtä pumia, joka kuvaisi rotua parhaiten. Yksi pumiin rikkauksista on olla erilainen kuin vieressä oleva pumikaveri, ja silti niissä on niin paljon samaa keskenään, että ne pumiksi tunnistaa. Rotumäärittelmän

Ensimmäisen pentueen ainoa narttu Apollinka, joka oli vain 36,5 cm säkäkorkeudeltaan ja painoi noin 7 kg. KUVA: ARIJA LANKINEN

mukainen, neliömäinen, reipas ja iloinen pumi, jolla on pumin veikeä ilme, on sitä parhaimmista. Moni pumi, edesmennyt ja nykyinen, istuu tähän muottiin.

Kenen kasvattajan työtä arvostat/ihailet?

Suomessa on muutama pitkään pumeja kasvattanutta kasvattajaa, jotka ovat tuoneet pumia esille näyttelyissä ympäri maailman, onpa Suomessa kasvatettu maailman menestynein näyttelypumikin. Jotkut ovat tuoneet uutta verta rotuun ja jaksaneet vuodesta toiseen tehdä työtä nykypäivän kannan eteen. Ulkomuodon lisäksi pumissa on säilytetty sen käyttöominaisuudet ja pumit pärjäävätkin monessa lajissa hyvin, paimennustaipumuskaan ei ole matkan varrella hiipunut. Arvostan suuresti heidän työtään rodun eteen ja toivon heille jaksamista ja menestystä edelleenkin.

Eber-Formas Cisp. KUVA: ARIJA LANKINEN

PUMI ROTUNA

Onko pumi ulkonäöltään/taipumuksiltaan/luonneominaisuuksiltaan muuttunut sinä aikana, kun olet pumeja kasvattanut?

Ensi vuonna tulee kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun ensimmäinen pumi astui elämäni. Paljon on ta-

pahtunut tuona aikana. Alussa oli paljon enemmän luonneongelmia kuin tänä päivänä ja arkoja, ei niin domestikoituneita yksilöitä, oli paljon enemmän. Luonne ja tyyppi ovat menneet parempaan suuntaan, mutta edelleen on paljon, mitä pitää jalostusvalinnoissa ottaa huomioon. Olen kuullut kehän laidalta kommentteja siitä, että pumi on niin erilainen kuin ennen ulkomuodoltaan. Itse en tähän näkemykseen yhdy, menestyneet yksilöt ovat aina mahtuneet rotumääritelmän muottiin. Koska eri ihmiset muotoilevat koiran turkin eri lailla, on ehkä vaikea hahmottaa koiraa karvojen alla. Edelleen on paljon eri kokoisia pumeja, todella pieniä ja yli 50 cm korkeita. Edelleen ei korvat aina nousekaan, ja joillain yksilöillä korvat nousevat väkisinkin pystyyn. Sekä arkoja että turhan kiihkeitä pumeja syntyy myös jonkin verran. Samojen asioiden kanssa painitaan yhä edelleen, ei kuitenkaan niin paljon kuin alkuaikoina. Eteenpäin mennään hitaasti, mutta varmasti.

Millaisiin asioihin tulisi kiinnittää huomiota?

Pumin luonne, niin kuin minkä tahansa rodun, tulee olla ensimmäinen jalostuskriteeri, sitten terveys ja sitten ulkomuoto. Maailman laajuisestikin pienessä populaatiossa joutuu kuitenkin tekemään myös kompromisseja. Yksi suuri ongelma on myös urosten liian vähäinen virallisten terveystutkimusten teettäminen. Tutkimukset ovat kalliita ja vaativat nukutuksen, se karsii monta teettäjä. Paljon olisi geneettistä pohjaa olemassa, jota ei kuitenkaan voida hyödyntää, koska terveystulosten puute estää jalostuskäytön. Pumilla ei ole toivottavia sisarrotujen ominaisuudet, kuten pulin tiukka häntä tai luppakorvat tai mudin pystyt korvat. Pumin rotumääritelmän mukaan karvapeite muodostuu vahvasta, ei liian runsaasta, karkeasta peitinkarvasta ja pehmeästä aluskarvasta. Osa tuomareista vaatii pumilta todella jäykkää ja kovaa karvaa, joka ei ole rodunomaista. On myös pumeja, joilla on todella pehmeä karva, josta tuntuu puuttuvan kokonaan peitinkarva. Pumeilla esiintyy myös jonkin verran heikkoja alaleukia ja hammaspuutoksia.

Mitkä ovat rodun suurimmat uhkakuvat/vahvuudet tällä hetkellä?

Uhkakuvana rodulle voisi olla koirien jalostaminen vain yhtä tarkoitusta varten. Esimerkiksi jakautuminen käyttökoiriin ja seura- ja näyttelykoiriin. Kääntäen pumin vahvuus on, että ulkomuodollisesti erinomaiset yksilöt omaavat myöskin hyvät käyttöominaisuudet. Rotu ei myöskään kestä sellaista jalostusta, jossa haetaan vaikkapa vain yhtä tiettyä väriä.

Millaisena näet rodun tulevaisuuden?

Optimistisena ihmisenä näen rodun tulevaisuuden hyvänä. Pumilla on oma kannattajakuntansa, ja Suomessa tehdään koko ajan hyvää kasvatustyötä ja yhteistyötä ulkomaiden kanssa.

Eber-Formas Doe. KUVA: ARIALANKINEN

TRIMMAUS

Ajatuksiasi pumin turkista ja sen trimmaamisesta

Pumin turkki on parhaimmillaan helposti hoidettava ja se ei takkuunnu helposti. Turkki antaa myös paljon anteeksi aloittelijalle, se kun kasvaa aina takaisin ja leikkaamalla sitä ei saa pilalle. Pumin turkkia pitää lyhentää säännöllisesti, jos haluaa sen säilyvän vahvana. Jos trimmausväli on liian pitkä, köyhtyy karva juuresta ja leikkauksen jälkeen turkki on eloton ja niukka.

Onko pumin trimmauksessa jotain erityistä huomioitavaa?

Pumillahan ei ole mitään virallista trimmausohjetta. On rotuja, joilla on rotumääritelmässä määrätty tarkasti, millainen turkin tulee olla. Pumin trimmi pitäisi kuitenkin pohjautua rotumääritelmään. Rotumääritelmässä sanotaan muun muassa että silmät ja kuono-osa eivät ole pitkän karvan peittämät, suuri terrierimäinen parta ei siis kuulu pumille. Samoin korvien karvoituksesta sanotaan, että keskipitkät, tiheät ja karkeat suojakarvat korvissa kasvavat ylöspäin, pumin korvat tekevät siitä pumin ja korvahapsut kuuluvat sille. Karvapeite on laineikasta ja kihartuvaa, ei koskaan sileää eikä nyörimäistä, karva ei saisi olla takussa eikä näyttää alkavilta nyöreiltä. Karva on keskimäärin 4–7 cm pitkä, joustavaa, pörröistä ja tiheää määritelmä karsii myös jättipitkät tai liian lyhyiksi saksitut turkit.

Onko trimmaustyyli muuttunut vuosien varrella?

On ollut erilaisia muoteja, milloin pidempää milloin lyhyempää. Perustrimmi on kuitenkin ollut melko samanlainen. Pumi on neliomainen ja sillä on hyvä ryh-

ti, pysty kaula, selkeä säkä ja hieman laskeva selkälinja. Trimmaustyylit ovat lähinnä olleet trimmaajasta kiinni. Tuomareille tämä on varmaan haasteellista, usein on samassa näyttelyssä esillä monta erilaista tyyliä ja karvojen alta on löydettävä esiin se paras yksilö. Alun perin opin laittamaan turkin Marjatta Jääskeläisen opastuksella. Hänen seuraavat ohjeensa pätevät edelleen. Etujalat tulee olla pilarit rungon alla. Pumi on neliömäinen ja peräpeilin ja rinnan siistimällä saa sen esiin. Säkä pitää näkyä, eli selkälinja siistitään niin, että se näyttää hieman alas laskevalta. Silmät tulee näkyä ja kuono on tylppä kiila. Korvat tulee leikata esiin, mutta niissä pitää olla hapsukarvat. Siinä löytyy lähtöasetelma, jota on itsekin oppinut vuosien varrella muuntamaan kuhunkin trimmatavaan soveltuva. Jokainen koira pitää kuitenkin laittaa yksilöllisesti, parhaita puolia esiin tuoden ja virheitä silotellen.

Eber-Formas Etelka ja Eszter. KUVA: ARJA LANKINEN

KASVATUSTYÖSI

Millainen kasvatustyösi on ollut?

Meillä on ollut viisi pentuetta. Eli kasvattajana olen ollut aika vähätuottainen. En ole koskaan vielä sijoittanut koiria ja siitokseen käytetyt nartut ovat aina olleet omiani. Ensimmäisten kahden pentueen emänä on ollut Kilvan Formas (A-pentue 1979 ja B-pentue 1984) ja ne ovat olleet ilman kennelnimeä. Vuonna 1999 hankin kennelnimen. C- ja D-pentueen emä oli Rakenlov Formas Szuz vuosina 1999 ja 2002. E-pentue syntyi vuonna 2010 ja emänä Scirpasta Illuzio. Olen ollut tarkka jalostukseen käytettävien koirieni luonteesta ja olen jättänyt omista koiristani luonteen vuoksi käyttämättä Apalinkan, joka oli melkoisen äksy pumi. Eber-Formas Csip taas oli luonteeltaan arka niin kuin kotona tälläkin hetkellä asustava Eber-Formas Edeskin. Eber-Formas Dee oli sellainen koira, jota olisin halunnut käyttää, mutta sen astuttaminen ei onnistunut, vaikka kahdesti sitä koetettiin. Toivottavasti ensi vuonna saadaan jatkoa Eber-Formas pumeille. Aikomuksena on teettää pentue Majalle,

Scirpasta Akás, alkuvuodesta 2018. Kennelille löytyy myös innokas jatkaja perhepiiristä. Nuorin tyttäreni Sonja on menossa kasvattajan peruskurssille ja taroituksena on alkaa yhdessä kasvattaa pumeja tulevaisuudessa.

Onko kennelnimesi takana jokin tarina?

Kennelnimi pohjautuu ensimmäisen pumini nimeen. Olisin halunnut kennelnimen olevan Formas, mutta sitä ei hyväksytty, sen vuoksi liitin siihen etuliitteen Eber.

Mitkä ovat tärkeimmät perusteet pentueen vanhempien valinnassa?

Pyrin käyttämään vanhempia, joilla on hyvät terveytulokset ja hyvä luonne ja jotka ovat rodunomaisia. Jalostustietojärjestelmä on todella hyvä asia, koska siellä pystyy laskettamaan sukusiitosprosentit ja sukukatokertoimen. Tällaista mahdollisuutta ei ensimmäisten pentueiden aikaan ollut. Pidän myös tärkeänä, että vanhemmilla on hyvä pumin ilme. Muotovalio ei siitoskoiran tarvitse välttämättä olla.

Millaisia pumeja tavoittelet kasvatustyössäsi eli mikä on kasvatustyösi punainen lanka?

Kasvattamani pumit tulee olla sellaisia, että itsekin olisin valmis ottamaan yhdistelmästä pennun. Näin on käynytkin kaikkien muiden pentueiden osalta paitsi B-pentueen. Olisin halunnut siitäkin pennun ottaa, mutta opiskelijana ei ollut mahdollisuutta kahden pumin lisäksi uuteen koiraan.

Mihin maihin kasvattejasi on viety ja mistä maista olet tuonut koiria?

En ole vienyt pentuja ulkomaille. C-pentueesta oli varattu narttu Unkariin, mutta päätin olla myymättä sitä, koska se olisi joutunut kenneliin, jossa omistaja ei asunut koirien kanssa, vaan kävi vain niitä päivittäin hoitamassa. Ei tuntunut hyvältä myydä meillä päivittäin helliteltä pentua asumaan kenneliin, jossa se olisi suurimman osan aikaa vain koirien kesken. Olen ollut tuomassa yhtä urosta yhdessä Marjatta Jääskeläisen ja Anne Saarisen kanssa. Kyseessä oli uros Kisalföldi Aku Csigany "Pöti", joka tuotiin maahan neljän kuukauden karanteenin kautta. Silloin oli ollut pitkä väli pumien tuonneissa ja oli pakko saada uutta verta Suomeen – silloista B-pentuetta varten lähdin sitä tuomaan. Kolmella B-pentueen nartulla olikin sitten pentue Pötin kanssa. Tuontikoiria olisi varmaan tuotu enemmän, mutta neljän kuukauden karanteeni nosti tuontikoirien hinnat pilviin.

Mikä ja millainen on parhaiten mieleesi jäänyt pentueesi?

Ei ole yhtä ylitse muiden. Ensimmäinen pentue on tietysti aina jännittävin, varsinkin kun olin itse 15-vuotias. Sen verran vähän on ollut pentueita, että kaikki ovat jääneet mieleeni.

Teksti: Arja Lankinen

